

Redaktör: Marita Adamsson Tel: 0522-992 26
kultur@bohuslanningen.se

Staffan Vahlquist gör en sofistikerad debut, tycker recensenten.

Foto: Ruin förlag

På elegant prosa och med bitvis komisk intrig diskuterar Staffan Vahlquist ödesfrågor som demokratins räckvidd. Bohuslänningens recensent Jan Karlsson har tagit del av denna filosofiska debutroman.

Mångfacetterad tankeroman

Böcker

STAFFAN VAHLQUIST

Jag sköt Paulo Coelho
Ruin

Intresset för argumentation i allmänhet och filosofi i synnerhet är kanske inte så stort i ett samhälle där den liberala ideologin segrat på trenne fält: politikens, ekonomins, kulturens. Men är Sverige verkligen ett sådant samhälle?

Under uppseendeväckande titel, Jag sköt Paulo Coelho, ger Staffan Vahlquist ut en debutroman.

Den är kort och koncis, sofistikerat skriven, svävande och glasklar, på en lika omständlig som elegant och exakt prosa. Komiska inslag saknas inte, varken i språket eller intrigen.

Och, jo, det anonymiserade berättarjaget, som kan föra tankarna till Mersault i "Främlingen" av Camus, kommer på en välkänd bokmessa att ta lagen i egna händer och förpassa den klichéfyllda vulgärmystikern och antiintellektuelle känslöxploatören till, får man å Vahlquists vägnar hoppas, mindre alkemistiskt verkande trakter.

Men det är vägen till handlingen som gör mödan värd. Kedjan, resonemangen, upptrappingen. Hur jaget med författarens benägna bistånd likt en skarpare men snäppet mindre fanatisk Ulrike Meinhof medelst högst relevanta och dessutom dialektiska iakttagelser och tankegångar (må de sedan gälla varat eller existensen, lönearbetets villkor eller samhällskontraktets inne-

börder, ja demokratin som sådan) söker legitimitet. Hur han söker adla vad Freud kallade vantrivseln i kulturen.

Mot fonden av den tänkande människans fundamentala ensamhet har Vahlquist skrivit en parabel som i händerna på vissa, särskilt yngre mottagare – det bör man vara medveten om och hålla i minnet – torde kunna förvandlas till en megalomaninis miniatyrbibel och presumtiva massakerns inspiratör.

Även om författarens implicita diskussion kring demokratins räckvidd (och självgodhet) rymmer mer än ett pubertalt inslag, så är det i denna roman upp till läsaren att finna luckorna, bristerna. Men just det är kanske inte så enkelt i en tid och värld som framför allt relativiserat kulturen, och filosofin, och reducerat konsten till en smaksak?

Vad hjälper, heter det här, "argument om ingen förmår lyssna på dem?". Vad är, annorlunda uttryckt, våra liberala överenskommelser värda om snart sagt ingen längre kan argumentera för dem.

Om knappt någon längre kan se skillnad på skiten (Coelho) och den verkliga konsten, och tanken, så kommer – jag tror att det är Vahlquists implicita apokalyps – politiken snart, mycket snart, att bli som kulturen: först nivellerad intill oigenkännlighet, sedan populisternas och opportunisternas självklara domän. Sverige kan vara ett sådant samhälle.

Jan Karlsson

Expressivt och tankeväckande, tycker Bohuslänningens recensent om Mary Kingsley i teaterform.

Individuell berättelse med räckvidd

Teater

MARY KINGSLEY

Teater Albatross
Lunchteaterscen: Regionteatern, Uddevalla

Manus: Charlotta Grimfjord Cederblad och Marika Lagercrantz
Regi: Robert Jakobsson och Marika Lagercrantz

Koreografi: Viktoria Alarik

Scenografi och kostym: Åsa Lieberath och Timja Femling

Medverkande: Charlotta Grimfjord Cederblad, Anna Ottertun

Mary Kingsley i Teater Albatross händer är en komprimerad berättelse om ett liv och litet till.

En berättelse med många bottenar – könsroller, imperialism, vetenskap. En berättelse av inte bara ord utan också av musik och rörelse.

Det blir, som jag förväntar mig av Albatross, expressivt, inte minst tack vare rörelserna. Charlotta Grimfjord Cederblad uttrycker inte bara längtan och vända i Marys instängda Londonhem utan också den harmoniska enheten av rörelse och natur i en osynlig kanot på Sierra Leones floder.

Till hjälp har hon också en fiffig krinolin, som står för sig själv på golvet och därför aldrig blir till ett med hennes kropp – men tjänar syftet att dölja överlevnads-hjälparen i form av faderns bokhylla.

Musikern Anna Ottertun väver samman Marys världar i växling mellan klassisk västerländsk musik och afrikansk – och får när så behövs ta rollen som motspelare.

Men väsentligen är detta monolog, Marys berättelse. Den går inte av för hackor.

Som individ är Mary Kingsley svårslagen: den instängda flickan som vårdat sjuk mor reser ensam till Västafrika, samlar fiskar och reptiler och studerar kannibalstammar med en egen metod som för henne närmare afrikannerna än andra forskningsresanden lyckats komma.

Därtill är hon självständigt tänkande och vågar stå för vad hon upptäcker: att afrikannerna är västerlänningarna jämbördiga. Inte populärt i det sena 1800-talets kolonialmakt.

Som spegel av historiska skeenden, inte minst idéhistoriska, är hon lika intressant. Flickan får inte utbildning, det får hennes bror.

Kvinnan får inte resa ensam,

Processen är allt för

Processen är som isberget under vattenytan, föreställningen den lilla toppen som sticker upp. Det säger koreografen Lena Josefsson, som nu är på en landsomfattande turné med sitt senaste verk Plutôt la vie.

Danstruppen i "Plutôt la vie" (översatt från franskan blir det ungefär snarare livet) är världsstark, med åtta dansare varav endast en är svensk.

Det antyder ett signum som Lena Josefsson utvecklat under sin mångåriga bana, där det mångfacetterade är oerhört viktigt antingen det representeras i termer

av etnicitet, ålder eller erfarenhet.

Lena Josefsson arbetar gärna med samma personer under långa perioder, flera år. Hon beskriver tilliten, tryggheten och de djupgående processerna i skapandet som ska till om man ska kunna göra något riktigt bra.

– Och för det krävs TID, säger hon med emfas.

Och tålmod, det finns det för lite av i dag när mycket av dansverksamheten är projektbaserad och dansare flyger likt fjärilar från projekt till projekt, suger ut nektarn, men inte stannar länge nog för att uppleva nya blomningar.

Dansen är dessutom en konstform som ständigt lider av dålig ekonomi vilket naturligtvis

påverkar arbetsprocessen.

Plutôt la vie handlar om stora frågor, livsfrågor. När Lena frågar en skolklass, som sett tjugo minuter av föreställningen, vad de tycker att den handlar om får hon nyckelorden: kärlek, ensamhet, dramatik, sorg, romantik.

– Bara sådär! På tjugo minuter. Barnen och ungdomarna är viktiga, det märks. Det är viktigt att möta dem och känna av stämningar i samhället, men också viktigt att inte förlora kontakten med barnet i en själv.

Lena Josefsson är född i Kongo och professionellt förknippas hon ofta med Afrika, men det är en association Lena själv är hjärtligt trött på. Hennes föräldrar var missionärer och under sammanlagt

På tisdag och onsdag nästa vecka gästar Lena Josefsson och Kompani Raande-Vo Pustervik i Göteborg med verk "Plutôt la vie".

Foto: Martin Skoog